

УДК 349.6

ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Кліменко М. М.

НДІ земельних ресурсів та правознавства НУБІП, м. Київ, Україна.

Статтю присвячено питанню подальшого більш прискіпливого аналізу та вивчення питань застосування норм адміністративної відповідальності в сфері охорони земельних ресурсів України, як засобу захисту прав громадян.

Ключові слова: адміністративне законодавство, адміністративна відповідальність, реформа.

Точне і неухильне дотримання адміністративними судами норм чинного законодавства України є неодмінною умовою виконання завдань щодо забезпечення правильного, справедливого і своєчасного вирішення спорів з метою захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб і прав та інтересів юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин. Водночас вивчення судової практики розгляду адміністративних справ свідчить, що деякі суди допускають помилки в застосуванні положень чинного законодавства України. Демократія та її розвиток в Україні нерозривно пов'язан з подальшим удосконаленням та реформуванням адміністративної юстиції, яка у цілому передбачає діяльність адміністративних судів щодо розгляду та вирішенню публічно-правових спорів. Тому дослідження цього питання є вкрай важливим, з метою внесення науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства, для подальшого захисту прав і свобод громадян в Україні, а також удосконалення системи засобів забезпечення законності у державному управлінні.

Проведення адміністративної реформи в Україні, на відміну від європейських країн, де йдеться про вдосконалення системи державного управління, передбачає радикальну зміну ідеології діяльності органів судової та виконавчої влади, в якій пріоритетним напрямком є забезпечення законних інтересів людини. В результаті її проведення має бути сформована ефективна система судової та виконавчої влади, яка б була здатна адекватно реагувати на зовнішні й внутрішні фактори та ризики соціально-економічного розвитку держави, саме цим проблемам присвячено велику кількість праць науковців-адміністративістів, серед яких слід окремо назвати таких авторитетних українських вчених: Додіна Є. В., Тадевосяна В. С., Аверьянова В. Б., Маслянікова М. Я., Козлова Ю. М., Голосніченко І. П., Стахурського М. Ф., Битяк Ю. П., Калюжного Р. А., Шкарлупа В. К., М.М. Тищенко, Курило В. І., Ківалова С. В., Колпакова В. К., Перепелюка В. Г., Комзюка А. Т., Васильєва А. С.

Питання про дуже часте внесення змін та доповнень до діючого земельного законодавства, які тільки породжують правові колізії, є дуже актуальним тому що через нього встановлюється порядок захисту прав громадян, та насамперед практика

реалізації адміністративними судами своїх повноважень та питання пов'язані з удосконаленням процесу діяльності адміністративних судів в Україні.

Метою статті є розгляд і з'ясування проблем земельно-правових колізій при застосуванні адміністративної відповідальності та вироблення пропозицій для їх рішення.

Сьогодні ми маємо в Україні незакінчену законодавчу реформу, аналіз нинішньої практики та дослідження правового забезпечення проведення адміністративної реформи і змін в системі органів судової та виконавчої влади приводить до висновку, що за минулі роки була створена певна правова база і щодо самого проведення адміністративної реформи, і тих змін, які відбуваються в системі органів влади. Однак більшість законодавства розрізняє регулює ту чи іншу сферу без узгодження правової системи, а в окремі законодавчі акти уже через день-два з часу їх прийняття вносять зміни і доповнення. Такий стан свідчить про недосконалість самого процесу законопроектної роботи та брак відповідальності за підготовлений і прийнятий законодавчий акт [1, с. 62-63].

Як результат незавершеної реформи, більшість старих проблем зберігається, і недоліки у системі державного управління України заважають соціальним та економічним перетворенням. Найбільшими недоліками є неспроможність започаткувати та провести реформи; недостатня реакція влади на проблеми; нестача поваги до прав громадян; корупція та бюрократизація, а також неефективне використання суспільних ресурсів.

За час проведення земельної реформи в Україні прийнято значну кількість законів та нормативно-правових актів, що регулюють земельні відносини, проте ситуація у сфері охорони земельних ресурсів від цього не стала кращою, вона залишається складною і потребує поліпшення та удосконалення.

Згідно зі статтею 13 Конституції України [2] земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу, яке від його імені здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Земля - є основним національним багатством нашої держави, має особливу цінність, яка, безсумнівно, відрізняє її від будь-якого іншого об'єкта матеріального світу, є базисом для розміщення різних продуктивних сил, вона завжди була й буде головним джерелом існування, основою господарської діяльності, яка в свою чергу визначає мету і характер всіх сучасних економічних процесів. Така цінність передбачає концентрацію навколо неї різного роду інтересів суб'єктів господарської та підприємницької діяльності, також інших суб'єктів цивільно-правових відносин. Незважаючи на те, що в даний час земельна сфера значно поступається у своїй ліквідності іншим сферам громадянської активності, вона все ж повертає до себе особливу, не завжди правомірне, увагу суб'єктів земельних правовідносин.

Реалізація прав на землю передбачає порядок, умови і форми їх здійснення, дотримання зобов'язань, дозволів і заборон [3, с. 6]. У системі земельного законодавства України діють різні нормативно-правові акти, головними серед них можливо назвати Земельний кодекс України, та Кодекс України про адміністративні право-

порушення, при цьому головним джерелом усіх галузей права, є Конституція України.

Практика реалізації адміністративними судами України своїх повноважень, у земельній сфері, показує необхідність розвитку чинного законодавства, оскільки недоліки законодавства та неправильне його застосування породжують помилки у правозастосовній діяльності, де у регулюванні правовідносин у сфері охорони земельних ресурсів відіграють саме норми адміністративного законодавства.

З цього приводу Крегул Ю. вважає, що адміністративне законодавство є найбільш динамічним і нестійким, особливо в умовах проведення адміністративної реформи в Україні, що зумовлює підвищену увагу до змін і доповнень до чинного законодавства, а також до його вивчення [4, с. 3]

Норми земельного законодавства України, містяться не тільки у Земельному кодексі України [5], а інших нормативно-правових актах, які мають відношення до різних галузей національного законодавства України. І якщо розглядати адміністративну відповідальність за правопорушення у земельній сфері, то саме у главі 7 Кодексу України про адміністративні правопорушення і міститься абсолютна їх кількість. Хоча адміністративна відповідальність за правопорушення, що пов'язані із земельними відносинами передбачаються і в інших главах КУпАП. Так, склад порушення, за яке винна особа може бути притягнута до адміністративної відповідальності, знаходиться у ст. 97 КУпАП, якою встановлена адміністративна відповідальність за самовільне будівництво будинків або споруджень. Також може бути встановлена адміністративна відповідальність за потрапу посівів, псування або знищення зібраного врожаю сільськогосподарських культур, пошкодження насаджень колективних сільськогосподарських підприємств, інших державних і громадських чи фермерських господарств, цій склад порушення, знаходиться у ст. 104 КУпАП.

Поняття адміністративного правопорушення розкрито у ст. 9 КУпАП [6], згідно з якою адміністративним правопорушенням (проступком) визначається противоправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. Адміністративне правопорушення завжди є противоправною дією(бездіяльністю), тобто діянням, забороненим не тільки адміністративним законодавством, але й іншими нормативно-правовими актами.

Адміністративні порушення норм земельного законодавства є найбільш поширеними, а тому питання правового регулювання цих відносин неможливо звести тільки до застосування цих та інших норм адміністративного законодавства. Необхідно враховувати й інші нормативно-правові акти, які передбачають адміністративну відповідальність за земельні правопорушення [7, с. 140]. Так частина друга ст. 211 Земельного кодексу України, встановлює, що законодавством України може бути передбачена відповідальність і за інші земельні правопорушення: так ст. 254 Кримінального кодексу [8] передбачає відповідальність за безгосподарне використання земель, ст. 53-2 Кодексу про адміністративні правопорушення – за приховування або перекручення даних земельного кадастру. У той же час інші закони, на-

приклад Закон «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ і організацій за порушення у сфері містобудування» [9] породжують правові колізії.

Саме тому дуже необхідним, з метою рішення проблем неефективного державного управління земельними ресурсами та землекористуванням, а також з метою належної реалізації фізичними та юридичними особами прав на землю в Україні, є прийняття єдиного законодавчого акта, зводу законів України про землю, якій би регулював усі земельні відносини.

Виходячи з вище вказаного, можливо зробити висновок, що подальше реформування та удосконалення чинного земельного законодавства нашої держави є вкрай необхідною та важливою умовою побудови нової демократичної України, і безумовно потребує більш прискіпливого подальшого аналізу та вивчення, в силу своєї актуальності та новизни.

У цілому питання щодо подальшого більш прискіпливого аналізу та вивчення питань застосування норм адміністративної відповідальності в сфері охорони земельних ресурсів України, як засобу захисту прав громадян є дуже важливим і вимагає додаткового вивчення тих проблем та пробілів, що виявляються на даний час.

Список літератури

1. Реформа публічного управління в Україні. Виклики, стратегії, майбутнє : [Монографія]. – К. : Вид. «К.І.С.», 2009. – 239 с.
2. Конституція України від 28.06.1996. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України; – [Електронний ресурс] – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>
3. Семчик В. І. До питання про механізм реалізації права на землю громадянами та юридичними особами / В. І. Семчик // Право України. – 2009. – № 9. – С. 6-10.
4. Крегул Ю. І. Адміністративне право України / Ю. І. Крегул. – К. : Ін Юре, 2004. – 150 с.
5. Земельний кодекс України від 25.10.2001. – [Електронний ресурс] – Режим доступу :
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2768-14>
6. Кодекс адміністративного судочинства: за станом на 06.07.2005 р. – К. : Парлам. Вид-во, 2007. – 545 с.
7. Світличний О. І. Щодо систематизації норм адміністративної відповідальності за порушення земельного законодавства / О. І. Світличний // Право України – 2010. – № 6. – С. 138-141.
8. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. – [Електронний ресурс] – Режим доступу :
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2341-14>
9. Закон України «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за порушення у сфері містобудування» від 14.10.1994 №208/94-ВР – [Електронний ресурс] – Режим доступу :
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=208%2F94-%E2%F0>

Кліменко М. Н. Применение норм административной ответственности в сфере охраны земельных ресурсов Украины / М. Н. Клименко // // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия : Юридические науки. – 2010. – Т. 24 (63). № 1. 2011. – С. 289-293.

Статья посвящена вопросам дальнейшего более глубокого анализа и изучения вопросов применения норм административной ответственности в сфере охраны земельных ресурсов Украины как способа защиты прав граждан.

Статтю присвячено питанню щодо подальшого більш прискіпливого аналізу та вивчення питань застосування норм адміністративної відповідальності в сфері охорони земельних ресурсів України, як засобу захисту прав громадян.

Ключевые слова: административное законодательства, административная ответственность, реформа.

Klimenko M. The application of administrative liability in the field of Land Resources of Ukraine
/ **M. Klimenko** // Scientific Notes of Tavrida National V. I. Vernadsky University. – Series : Juridical sciences. – 2011. – Vol. 24 (63). № 1. 2011. – P. 289-293.

The article is devoted to the issue of further more thorough analysis and study on the application of administrative liability in the field of Land Resources of Ukraine, as a means to protect the rights of citizens.

Keywords: administrative law, administrative liability reform.

Поступила в редакцию 23.05.2011 г.